

POSTANOWIENIE

23 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 23 lipca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku K.B.

z udziałem R.B.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej K.B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z 10 lipca 2025 r., II Ca 243/25,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. ustala, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 grudnia 2024 r. Sąd Rejonowy w Zgorzelcu ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni K.B. i uczestnika R.B. wchodzi majątek o łącznej wartości 1 215 42,86 zł, szczegółowo opisany w punktach a – m (pkt 1); ustalił, że udziały w majątku wspólnym wnioskodawczyni i uczestnika postępowania są równe (pkt 2); ustalił, że wnioskodawczyni z majątku osobistego poczyniła nakłady na majątek wspólny opisany w pkt 1 postanowienia w łącznej wysokości 485 zł (pkt 3); ustalił, że uczestnik postępowania z majątku osobistego poczynił nakłady na majątek wspólny opisany w pkt 1 postanowienia w łącznej wysokości 63 321,84 zł (pkt 4); oddalił wnioski stron w pozostałym zakresie (pkt 5);

dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że przyznał na własność wnioskodawczyni składniki majątkowe opisane w punkcie 1 lit. b), e)-i) postanowienia, czyli łącznie składniki majątkowe o wartości 69 714,68 zł (pkt 6 lit a), przyznał na własność uczestnika postępowania R.B. składniki majątkowe opisane w punkcie 1 lit. a), c), d), j)-m) postanowienia, czyli łącznie składniki majątkowe o wartości 1 145 928,18 zł (pkt 6 lit b); zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni 506 688,33 zł płatną do dnia 11 marca 2025 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności (pkt 7); ustalił, że strony postępowania ponoszą koszty stosownie do swojego udziału w sprawie (pkt 8).

Postanowieniem z 10 lipca 2025 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że: w punkcie 1d) wyeliminował podpunkt b, a dalszym podpunktom: c., d., e., f., g., h., i., j., nadał kolejno oznaczenia: b., c., d., e., f., g., h., i., i w związku z tym ustalił wartość majątku wspólnego na łączną kwotę 1 208 801,86 zł; w punkcie 6b) o tyle tylko, że wartość składników majątkowych przyznanych uczestnikowi określił na 1 139 087,18 zł, a w punkcie 7 o tyle tylko, że obniżył zasądzoną nim kwotę do 503 267,83 zł (pkt I); oddalił apelację wnioskodawczyni oraz dalej idącą apelację uczestnika (pkt II).

Wnioskodawczyni wniosła skargę kasacyjną, w której zaskarżyła postanowienie Sądu Okręgowego w części punktu II. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazała na konieczność wyjaśnienia czy sąd drugiej instancji weryfikuje z urzędu wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie, w której okoliczność ta może mieć wpływ na skład sądu, a także czy sąd drugiej instancji może przyjąć za własne ustalenia sądu pierwszej instancji bez ich merytorycznego rozważenia. W ocenie skarżącej zachodzi także konieczność wyjaśnienia, jakie okoliczności sąd bierze pod uwagę przy ocenie możliwości spłaty małżonka (art. 212 § 2 k.p.c.), a także czy współwłaścicielowi, który przejawiał wolę współposiadania nieruchomości wspólnej, ale został tej możliwości faktycznie pozbawiony przez współwłaściciela przysługuje roszczenie o wynagrodzenie z nieruchomości ponad udział tego drugiego współwłaściciela, nawet jeżeli miał

jedynie teoretyczny dostęp do nieruchomości. Skarżąca podniosła także pominięcie przez sąd drugiej instancji dowodu z raportu detektywistycznego.

W odpowiedzi uczestnik wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnił przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Z kolei oczywista zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) zachodzi wówczas, gdy z treści skargi bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że wadliwości przytoczone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Konieczne jest w związku z tym wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającej na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 r., nr 4, poz. 75; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Wymaga przy tym podkreślenia, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15). Wynikająca z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ma charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga kasacyjna jest zasadna w stopniu „oczywistym”, jeżeli można ją stwierdzić „na pierwszy rzut oka”, bez potrzeby pogłębionego badania okoliczności sprawy (zob. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, że przytoczone wyżej przyczyny kasacyjne zostały wykazane.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, w tzw. sprawach działowych, do których zaliczane są sprawy o podział majątku po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu zaskarżenia nie odpowiada wartości całego dzielonego majątku, lecz wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek zaskarżenia (zob. np. postanowienia SN: z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60; z 20 lutego 2015 r.,

V CSK 239/14; z 13 marca 2015 r., III CZ 13/15; z 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15; z 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15; z 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16; z 26 października 2017 r., II CZ 64/17; z 12 stycznia 2018 r., II CZ 85/17; z 28 lutego 2018 r., II CZ 108/17). Należy przy tym zauważyć, że w apelacjach uczestnicy postępowania nie zaskarżyli punktu drugiego postanowienia Sądu Rejonowego, zgodnie z którym udziały w majątku wspólnym wnioskodawczynie i uczestnika postępowania są równe. Nawet w przypadku przyznania własności nieruchomości w Ł. na rzecz wnioskodawczynie, nastąpiłoby to za spłatą udziału przysługującego uczestnikowi wynoszącego 1/2. Niewątpliwie więc, roszczenie wnioskodawczynie w zakresie przyznania jej całości nieruchomości ograniczyłoby się wyłącznie do kwoty stanowiącej wartość przysługującego jej udziału (525 000,00 zł), co nawet w połączeniu z pozostałymi roszczeniami wnioskodawczynie opisanymi w apelacji, dotyczącymi ustalenia składników majątku wspólnego i wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości nie pozwala przyjąć wartości przedmiotu zaskarżenia przekraczającej milion złotych.

Należy także przypomnieć, że dopuszczalne jest uznanie przez sąd drugiej instancji ustaleń sądu pierwszej instancji za własne (wyrok Sądu Najwyższego z 27 maja 1998 r., I CKN 708/97; postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 października 2024 r., I CSK 2150/23; 24 września 2024 r., II PSK 114/23). Jeżeli sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne i ocenę dowodów, których dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W takim wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku (postanowienia) sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione i traktuje ustalenia pierwszoinstancyjne jako własne. Nie ma również przeszkód, by sąd drugiej instancji odwołał się także do oceny prawnej sądu pierwszej instancji, jeżeli w pełni ją podziela i uznaje za wyczerpującą.

Nieskuteczne są twierdzenia skarżącej w zakresie znaczenia dowodowego raportu detektywistycznego, który został pominięty przez Sąd drugiej instancji. Z uwagi na pozycję ustrojową Sądu Najwyższego i zakres kognicji tego Sądu

w postępowaniu kasacyjnym, każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa procesowego, jest niedopuszczalny z uwagi na jego sprzeczność z dyspozycją art. 398³ § 3 k.p.c.

Ocena okoliczności, które zgodnie z art. 212 § 2 k.c. decydują o przyznaniu rzeczy jednemu ze współwłaścicieli, należy do sądów rozpoznających sprawę merytorycznie, i sąd kasacyjny mógłby je zakwestionować tylko wtedy, gdyby była rażąco błędna lub oparta na stwierdzeniach oczywiście sprzecznych z dokonanymi ustaleniami faktycznymi (postanowienia SN z 28 marca 2003 r., IV CKN 13/01 i z 5 sierpnia 2024 r., I CSK 3980/23).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

A.G.

[a.ł]